

M. 16258: 1-7.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Skåne
N. Isbo lvd.
Fagerhults sv
uppt. år 1961

uppt. ö. bev. av
vagnmakare Håkan Andersson
Landsjöholm, Skånes Väsby

Vagnmakare och vagnmakeri. s. 1-7. LuF 110.

38/10-61

L

M.16258: 1.

Till Folklivsarkivet
 Lund.

Harmed lämnas några upplysningar
 om mitt vagnmakaryrke.

Vagnm. Flåkan Anderson född 1902
 Skåne Fägelhults socken, Kristianstads län
 verksamhetsort, Sandvikenholm

1/ Föräldrars yrke?

Föräldrars namn var Anna och Axel Anderson
 födda år 1871-1956 resp. 1869-1957 arrendatorer
 till ett mindre lantbruk. Tjukt med vagn
 makeri som bisyssla, han lärde yrket
 av vagnm. Nils Trestensson Plattsjö i
 Röke socken.

2/ När och var kom Ni i
 lära?

Jag lärde mig vagnmakeriet hemma.

3/ Varför kom Ni att börja
 just hos denne mästare?

Eftersom det var min faders.

4/ Varför villi Ni bli
 vagnmakare?

Efter slutad skolgång börja jag
 arbeta i verkstaden med reparation
 av hjul och andra vagnsdelar o tyckte
 det var intressant.

5/ Flur skedde anställningen?

- - - -

6/ Flur mycket fick Ni
 betala i läropeng?

- - - -

M.16258: 1

7/ Hur lång var lärotielen
o hur var beläringar för
de olika åren?

8/ Lärde Ni på kontrakt? Nej.

9/ Vilka förlingar femma
för att bli gesäll?

10/ Hur tillgick härmed?

11/ Skillnaden mellan ställningen
som lärling o gesäll?

12/ Var och under vilka
villkor har Ni arbetat
som gesäll?

13/ Inågon stad eller i
utlandet?

14/ Skillnaden i utbildning
i stad och på landsorten?

15/ Vilken nytta har Ni
haft av den utbildningen
Ni fått utanför hemorten?

16/ Har Ni i Söder parts alla
verksamhet tillämpat
nyheter i vaqumodellen?

WERSBAY

FOKTIASABKIAEL

3 M.16258:3.

- 17/ När och var satte ni upp egen vagnmakeriöret?
 År 1945 övertog jag arrendet på jordbruket och därmed även vagnmakeri verkstaden som är inrymd i partigheten till jordbruket.
- 18/ Flur skedd detta?
 se ovan
- 19/ Vad var anledningarna till valet av verksamhetsort?
 se ovan
- 20/ Var vagnmakariet kemt bimerat med någon annan förvärvskälla?
 I samband med jordbruk.
- 21/ Var vagnmakarier huvudsaklig eller bisyssla näring eller bisyssla?
 bisyssla
- 22/ Fanns andra vagnmakarier i bygden?
 Inga närmare på 10 km.
- 23/ Flur långt sträckt sig ert egen kundkrets?
 Omkring 5 km omkrets
- 24/ Flur fick ni kunder?
 Jordbrukarna kom själva när de köpte sänder sina hjul och vagnar.
- 25/ Bestod kundkretsen mer än bygdens bönder?
 Kundkretsen bestod huvudsakligen av ortens smedar och bönder.
- 26/ Var ni med i någon vagnmakari förening?
 Nej.

Vilka fördelar medför detta? — — —

28/ Vilken personal hade Ni under olika tider av Eder verksamhet?

Inga anställda

29/ Lärprojektorer o geraller?

— — —

30/ Variationer inom dessa, deras arbetstid, behandling?

— — —

31/ Bestäm verktygen den utgående och inredning. De olika verktygen och den benämning?

Verktygen finns som förut nämnts inrymd i bostadskursets ena gavel. De olika verktygen består av sägar, bår, navare röjskedar olika hypstlar, hypelbänk, svarv, m m.

32/ Förbättring av utrustning under den tid Ni minns? Vilka och när?

Det första jag minns var att det fanns en mindre kemmagjord bandväg som drevs av en häst med hjälp av en vandring på gärdet, och en svarv som trampades. År 1914 övertogs en vagnfabrik här i orten och där ^{var} några maskiner som ej blev värre skadade än att de kunde repareras bland de som köptes då var ett bandvägskjulsvare en tappmaskin, samtidigt monterades in axelledning samt inköptes en råoljimala till drivkraft in riktlyvel inköptes också. År 1949 inlades elkraft med 5 hkr elmotor

M.16258

FOKTIAPYBKIVEL

33/ Samarbete mellan Eder
och någon smed?

Se svar 25

34/ Flur och varifån skaffade
de Ni timmer?

Timmeret inhöptes av bönderna och av
sågverken i arten

35/ Färskillda färslag för
olika tillverkningar?

Fluvudsaktigen björkylank även
barkylank till hjullötarna på åkvalet
hjul ek. till hjulekrarna

36/ Flur betalade timret?

Timmeret betaltes efter kubikpris

37/ Bytuhandel?

Bytte med arbete och lå kunde förekomma

38/ Vilka olika slag av fordon
tillverkade Ni?

Arbetsvagnar, planvagnar fjädervagnar
och skogskärlor, samt reparation av sådon.

39/ Fanns hantverkare som
specialiserade sig på vissa
tillverkningar av åkdonstyp?

Nej.

40/ Flur var konkurrensen
mellan olika vagnmakare

Ingen konkurrens.

41/ Konkurrer från stadsvagn
makare, göingor, smålänningar?

Skillingaryds vagnar kommo med
billigare priser.

42/ Gjorde Ni vagnar eller
fordon på lagu?

Nej.

43/

Fälde vagnar genom någor mellanhand?

6
M. 16258:6.
Nej

44/ Vad var priserna på olika vagnstyper under olika åren?

Priset på ett arbetsvagnlikt verk var 1930 65-75 kr. planvagnsverk 60 kr. fjädrvagnlika 80-90 kr. skogsverk 65 kr

45/ Vikten till var mest ekonomisk mest gynnsam under Eder verksamhet?

År 1940-1955

46/ Hur lång tid åtgick för att tillverka en arbetsvagn?

Cirka 4 dagar

47/ Satte ni Edert namn bokränt eller firmastämp på Eder tillverkningar?

Nej

48/ När infördes olika nyheter i vagn tillverkningar?

— —

49/ Vet ni när järnomslag-na hjul infördes och hur de tidigare hjulen var behandlade?

När järnomslagna hjul infördes vet jag inte men järnslagning i bilarna kring hjulet har jag ^{sett} för mycket lämnat sedan.

50/ Vem fjädrade eller målade vagnarna?

Arbetsvagnarna fjädrade bonderna själva medan fjädrvagnarna köptes till en målarmästare

M. 16258:6

1955
LÖNNASVÄRMI

7
M.16258:7.

51/ Sålde Ni mest en eller två
spänningsvagnar? Mest enspänningsvagnar

52/ Berätta om de vagnstyper
som var i bruk i bygden
och när nya typer infördes? - - -

53/ När började de ersättas
av bilar? Omkring åren 1940-1950

54/ När var de praktiskt
taget ur bruk? Omkring åren 1958-1960

Sandjöholm pr. Skåne Västjörden 27/10

Håkan Andersson